В СПРАВІ МАЙСЬКОЇ КАМПАНІЇ В КОРИСТЬ НАШОЇ РОБІТНИЧОЇ ПРЕСИ.

ПОКЛИК БЮРА УКР. СЕКЦІЇ РОБІТНИЧОЇ ПАРТІЇ КАНАДИ.

До Відділів У.С. Р.П.К. і всего організованого українського робітництва і фармерства.

Товариші і Товаришки!

Кожного року організоване українське робітництво і фармерство Канади присвячує місяці май і листопад на кампанії в користь нашої преси. Робиться це тому, щоб допомогти нашому часописові і журналові, які, як впрочім вся робітнича преса, без такої допомоги не могли б істнувати.

Робітнича преса видається тільки за ці робітничі гроші, що впливають з передплати і пресового фонду. Деякі робітничі часописи мають ще й який-такий дохід з оголошень. Наш часопис "Українські Робітничі Вісти", анї журнал "Робітниця" не містять ніяких бизнесових оголошень і не мають з них жадного доходу. Не мають вони доходу з жадних инчих джерел, який, звичайно, мають продажні газети, що служать інтересам буржуазії. З самих передплат ніякий робітничий часопис не втримається і це саме відноситься до нашого часопису. Через те приходиться допомагати йому покривати дефіцит пресовим фондом.

Звичайно пресовий фонд складають свому часописові ті робітники і фармері, що розуміють його значіння для себе, для других і для всеї справи трудових мас. А що організоване і свідоме робітництво та фармерство веде всі свої загальні справи і працю упорядковано і пляново, то й справа допомоги своїй пресі мусіла бути наладжена після певного пляну.

У нас такий плян вирішено вже минулими роками і полягає він головно на двох ударних допомогових кампаніях в місяцях маю і листопаді. В цих місяцях кожна наша організація, кожний гурт організованих товаришів і товаришок, як і поодинокі свідомі робітники та фармері ведуть агітацію за поширенням нашої преси, збирають передплати, пресовий фонд, устроюють всякі підприємства, з яких дохід дають на цю-ж саму ціль, словом роблять все можливе, щоб придбати нашій пресі як найбільше нових передплатників і пресового фонду, та забезпечити її в цей спосіб підтримання на слідуючі місяці.

Місяці май і листопад вибрані також не випадково. Місяць май починається міжнароднім робітничим святом, найвідповіднішим днем для розпочаття цеї преважної праці в користь робітничої преси. До того-ж, це місяць весни, за яким слідують найтяжчі місяці для робітничої преси, коли так передплати як і пресового фонду впливає дуже мало. Отже май є місяцем в якому треба конше забезпечити нашу пресу на тяжкі літні місяці. Листопад, це місяць великої пролетарської революції в Росії, який теж більше, чим який инший місяць наводить трудові маси на революційні думки, отже відповідає цій нашій праці поширення і піддержання нашої революційної преси. До того тоді саме робітництво і фармерство є знову в змозі допомогти своїй пресі, яка за літо вичерпана вже з придбаних в маю фондів.

Сама-ж праця над розповсюдненням нашої преси і її піддержанням є одною з найважніших задач клясово свідомого робітництва і фармерства. Що-ж може бути важнішого, від розповсюднювання і ширення свідомости і революційної пропаганди серед трудових мас для кожного свідомого робітника і фармера, а особливо для членів революційної робітничої політичної партії?

Тому Бюро Української Секції Робітничої Партії Канади поручає всім відділам і членству Секції негайно почати працю приготовання до майської кампанії в користь нашого часопису "Українські Робітничі Вісти" і журналу "Робітниця". Відділи Секції повинні негайно дати ініціятиву створення спільного з иншими нашими організаціями комітету для відсвяткування міжнароднього робітничого свята Першого Мая і переведення майської кампанії в користь нашого часопису і журналу. Ці комітети мають зараз же виготовити пляни кампанії на цілий місяць і робити всі потрібні приготовання, щоб ці пляни виконати. До участи в цій кампанії Бюро У.С. Р.П.К. закликає всі прочі наші робітничі і фармерські організації, а де нема жадної організації, то там повинні справою допомоги нашій пресі занятися поодинокі свідомі робітники і фармері, де лише такі находяться.

Саме тепер, Товариші і Товаришки, коли по всіх буржуазних країнах, наших товаришів і товаришок, революційних робітників і робітниць люто переслідує, вязнить, катує і убиває наш клясовий ворог, не дає змоги свобідно поширювати революційних визвольних думок, замикає пресу, забороняє організації, на нас, що остаємо ще на свободі, спадає тимбільший обовязок працювати для поширення клясової свідомости і організації серед трудових мас. Покажім же підчас майської кампанії в користь нашої преси, що ми стараємося виконувати його як найкраще.

За Бюро Укр. Секції Робітничої Партії Канади,
М. Попович, організатор.
В. Н. Колісник, секретар.

В ІНСТИТУТІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.

В Київі, при Всеукраїнській Академії Наук отворено "Інститут Української Наукової Мови". В "Більшовику" з 17. лютого читаємо про Інститут У. Н. М. слідуюче:

Діяльність Інституту з дня на день усе більш та більш оживає та поширюється. З ініціятиви першого відділу Академії твориться мистецький відділ Інституту, що правдоподібно, обєднає коло себе усі галузі мистецтва, звичайно лише з погляду відповідної термінольоґії. Найближчу участь в організації мистецького відділу приймає акад. О. Новицький.

Технічний відділ працює над редакцією словника цукроварської промисловости та укладає словник української авіяційної термінольоґії. Голова відділу інженір Т. В. Секунда виїхав з дорученням Інституту до Харкова обміркувати плян роботи та матеріяльний стан Інституту з керовниками центральних установ У.С.Р.Р.

Природничий відділ закінчує редакцію медичного словника (анатомія) і доручив М. Д. Гладкому організацію біольоґічної комісії відділу.

Новий соціяльно-історичний відділ почне свою роботу з укладанням фінансово-торговельної термінольоґії; потреба в цій термінольоґії дуже почувається в сучасний мент; попередня праця кооперативних установ Галичини та Наддніпрянщини (Українбанк) витворила багато фінансово-торговельних термінів, але цей численний сировий матеріял потрібно детально переглянути, зредаґувати та направити. Для цієї роботи бракує відділові обізнаних зі справою наукових робітників.

Секретаріят Інституту з доручення Ради оповістив облік перекладачів для того, щоб мати при Інституті поліглотський апарат. Облік дав бажані наслідки: Інститутові запропонували свої послуги скілька десятків перекладачів, що володіють німецькою, анґлійською, французькою, російською, польською, італійською, турецькою, болгарською, фінською, єврейською, румунською й инш. мовами. Більшість з них знають гарно українську мову, а декотрі мають за собою по скілька чудово перекладених книжок. Облік перекладачів продовжується. У неділю 17-го лютого відбудуться перші організаційні збори бюра перекладачів для обрання членів бюра тощо.

З огляду на таку жваву роботу Інституту, та велике всеукраїнське значіння його роботи, спільне зібрання В. В. А. Н. постановило, (12. лютого 1924 року) збільшити число постійних наукових співробітників Інституту до двадцяти осіб. Управа Академії також, в міру своїх невеликих матеріяльних сил, пішла на зустріч роботі Інституту, зробила необхідний ремонт помешкання, видала дров на опалювання Інституту, вділила трошки грошей на організаційні видатки Інституту.

Чергове завдання Інституту звязатися в своїй роботі з иншими культурними центрами України (Одеса, Житомир, Камянець, Полтава, Катеринослав, Чернигів і т. д.), особливо з Вузами та численними термінольоґічними комісіями місцевого, губерніяльного і всеукраїнського значіння, що як гриби після дощу, виростають тепер по цілій Україні.

М. Л.

СРІБНИЙ ГРІШ В ОБІГУ.

Український державний банк в Харкові пустив з днем 1. марта в обіг розмінний твердий гріш на загальну суму 1 міліона зол. руб.

Випуск дзвінкого гроша переводиться через державну та кооперативну торговлю.

В днях 3. і 4. марта пущено в обіг срібний гріш в Київі, Катеринославі і Донбасі. На грошеву реформу впливає корисно встановлення максимальних цін.

Перша партія мідної монети появиться щойно з кінцем квітня.

Українська робітнича преса, це ознака сили і свідомости робітництва. Памятайте про Пресовий Фонд і відновлення передплати!

ПРОТЕСТИ УКРАЇНСЬКИХ РОБІТНИКІВ І ФАРМЕРІВ ПРОТИ ПОЛЬСЬКОГО ТЕРОРУ.

Дромгелер, Алта.

В неділю, 30. марта, заходом відділу У.С. Р.П.К. відбулося в Дромгелер масове робітниче протестаційне віче проти дикого знущання польської шляхти і румунських бояр над українським населенням земель Західної України.

Віче відбулося в якнайкращім порядку і солідарности соток українських робітників і робітниць цеї місцевости. Після промови і обговорення справи, ухвалено резолюцію-протест перед працюючими цілого світа, запропоновану Бюром У.С. Р.П.К. Резолюцію вислано до слідуючих англійських газет: "Воркера", "Дромгелер Ревю" і "Морнінґ Албертан", та "Укр. Роб. Вістей". Предсідателем віча був т. Н. Деляв-ський, а секретарем т. Н. Свідерський. З колекти на вічу вплинуло $13.95, які висилаємо на політичних вязнів Сх. Галичини.

Н. Свідерський, секр.

Колгорст, Алта.

В суботу, 29. марта, відбувся в Колгорст протестаційний мітінґ українських робітників проти насильств Польщі і Румунії над українським працюючим населенням Галичини, Волині і Буковини і над його культурними установами. Мітінґ відбувся заходом відділу Укр. Роб. Дому "Дорога Воля".

На мітінґу ухвалено резолюцію протест перед пролетаріятом цілого світа, в якій вказано на всі знущання і терор, яких доконує польська і румунська влада над українськими селянами і робітниками Західної України. Предсідателем віча був т. З. Костенко, а секретарем Г. Михайловський.

Бінфейт, Саск.

В неділю і понеділок 30. і 31. марта відбулися масові протестаційні віча українських робітників, що працюють в Бінфейт, Тейлортон і Годсон Бей, проти польсько-румунського терору над українськими селянами і робітниками та над їх культурними надбаннями на землях Західної України, насильно окупованими Польщею і Румунією. На вічу принято резолюцію-протест, яку висилаємо з цим листом до "У.Р.В." Предсідателем віча в Бінфейт був т. А. Сюсяк, а секретарем т. Л. Стельмащук. В Годсон Бей — предсідателем був т. Н. Крупка, а секретарем т. В. Мади.

З тов. привітом,
Н. Крупка.

Еспанола, Онт.

В неділю, 30. марта, відбулося в Еспанола масове робітниче протестаційне віче, на якім ухвалено резолюцію предложену Бюром У.С. Р.П.К. Ми організовані робітники повинні протестувати проти насильств польської шляхти і румунських бояр над українським населенням окупованих згаданими "культурними" розбійниками українських земель і протестувати тільки перед такими самими гнобленими, як і ми, а не перед тими, які кинули українські землі в кігті лютого ворога. Предсідателем віча в Еспанола був т. І. Баюк, а секретарем А. Ясинчук.

З тов. привітом,
А. Ясинчук, секр.

Тіммінс, Онт.

В неділю, 23. марта, відбулося в Укр. Роб. Домі в Тіммінс масове протестаційне віче проти терору польської шляхти і румунських бояр над безборонним українським населенням Західної України. На вічу було поверх 300 українських робітників, які ухвалили резолюцію протесту перед пролетаріятом цілого світа, вказуючи на той гнет, терор і катування в тюрмах політичних вязнів, які тепер відбуваються під польською владою в Галичині, Волині і під румунською в Буковині.

Предсідателем віча був т. В. Бачинський, а секретарем т. І. Романюк.

З тов. привітом,
І. Романюк.

Принц Руперт, Б. К.

На далекій півночі над Тихим океаном, в Принц Руперт, відбулося в неділю, 30. марта масове протестаційне робітниче віче. У нас нема ще тут організації ні робітничого дому. Ми, закинені сюди в шуканню куска хліба, працюємо в лісових і майнерських кемпах, а також в місті і не успіли ще зорганізуватися. Але коли наспіла вістка про знущання польської шляхти і румунських бояр над нашими братами в старім краю і коли зорганізовані робітники підняли перед працюючими цілого світа голос протесту проти цего терору, тоді ми один другому переказали і зібралися в приватнім домі, обговорили цю справу і однозгідно ухвалили резолюцію-протест, яка була поміщена в 26. ч. "У.Р.В." Резолюцію в анґлійській мові ми розіслали до ріжних часописів і помістили в місцевій анґлійській ґазеті "Принц Руперт Дейлі Нюс" з 31. марта. Предсідателем віча був т. Свергун, а секретарем т. Павчук.

По закінченню мітінґу т. Свергун пояснив присутним дещо про робітничі справи та про значіння робітничої преси і відтак занявся колектою на пресовий фонд "У.Р.В." і зібрав на цю ціль $16.00. Всім жертводавцям щира подяка.

З товариським привітом,
В. Павчук.

Вайта, Ман.

Українські фармері в Вайта, Ман., устроїли 20. марта масове протестаційне віче, на якім обговорили справу протесту перед працюючими цілого світа проти знущань польської шляхти і румунських бояр над українським населенням Західної України. На цім вічу вивязалася широка дискусія, бо тут є ще такі затуркані чорною сотнею люде, які уважають, що теперішна Радянська Україна — це "Україна Лейбів". Однак в кінці й вони мусіли згодитися і заявилися за протестом, тільки пороблено деякі зміни в оригінальній резолюції, предложеній Бюром У.С. Р.П.К., а саме додано на початку, що протестуємо одночасно і перед працюючими цілого світа і перед правительствами Канади, Злучених Держав і Великої Британії. Я тільки скажу тим, що того домагалися:

Товариші фармері! Правительство Злучених Держав не має часу клопотатися долею українського населення в Галичині і на Волині, бо воно не може обмитися зі своїх нафтових скандалів. Пощо протестувати перед тими, які свідомо віддали Галичину польській шляхті? Вони будуть сміятися з наших протестів. Їх так обходить українське населення Галичини, Волині і Буковини, як нас торішний сніг. Ми повинні протестувати лише перед такими працюючими як і ми самі, бо тільки вони нас зрозуміють.

Предсідателем віча в Вайта був т. М. Мачула, а секретарем т. М. Подольський.

Подав фармер.

МекМан, Ман.

Українські фармері в МекМан і околиці відбули в неділю, 30. марта, масове протестаційне віче в читальні "Просвіта" ім. Т. Шевченка в МекМан. Після обговорення всіх варварських знущань польської шляхти і румунських бояр над українським населенням Галичини, Волині, Буковини і инших українських земель і дикунського насильства над українськими культурними інституціями, зібрані на вічу фармері приняли однозгідно резолюцію, яка була поміщена в "У.Р.В." число 26., яку висилаємо до згаданої газети. Предсідателем віча був т. С. Сук, а секретарем т. В. Франковський.

З поважанням,
В. Франковський.

Згода, Ман.

В неділю, 30. марта, відбулося фармерське протестаційне віче в Згода, Ман., на якім зібрані дооколичні українські фармері однозгідно заявилися за резолюцією, поміщеною в 26. числі "Укр. Роб. Вістей", після того, як вислухали доклад про положення українських селян й робітників під пятою польської шляхти і румунських бояр. Предсідателем віча був т. Семен Фарина, а секретарем тов. Іван Трач.

Присутний.

Ленюк, Алта.

Українські фармері в Ленюк, Алта., зібравшись на масовім протестаційнім мітінґу в неділю, 30. марта, в Ленюк, Алта. і вислухавши доклад про терор польської шляхти і румунських бояр над українським населенням Західної України, про нищення українських культурних інституцій та про гноблення робітничо-селянського організаційного і просвітного руху — одноголосно заявилися за резолюцією Бюра У.С. РП.К. і разом з українськими робітниками і фармерами Канади протестуємо перед працюючими цілого світа проти цего варварського винищування українського трудового народу на землях Західної України.

Петро Тересьо, предсідатель. Н. Кузьо, секретар.

Олеськів, Алта.

Ми українські фармері в Олеськів, Алта., зібравшись в неділю, 30. марта, на масовім протестаційнім вічу, прилучаємо і свій голос протесту до голосу українського робітництва і фармерства Канади перед працюючими масами цілого світа проти лютого гноблення українських селян і робітників західних українських земель, що находяться під окупаційною владою Польщі і Румунії.

П. Ярмолай, предсідатель. І. Ф. Кулій, секретар.

Сонвил, Ман.

Ми, українські фармері в Сонвил, прилучаємо свій голос протесту до голосу українського робітництва і фармерства Канади проти гноблення польською і румунською владами українських трудових мас Західної України.

За кілька днів перед вічем тимчасовий комітет видав відозву до околичних фармерів на це віче, пояснюючи його ціль і вагу. І фармері зібралися та дружно заявилися за резолюцією-протестом Бюра У.С. Р.П.К. Резолюцію в анґлійській мові пересилаємо до "Укр. Роб. Вістей" для направлення її куди слід. Предсідателем віча був т. А. Н. Галабіський, а секретарем І. Е. Шура.

Не забувайте про пресовий фонд одинокої української робітничої ґазети в Канаді!

ЦІННА КНИЖКА

Кождий український робітник в Канаді повинен мати в своїй бібліотеці і користати з цінного наукового твору Юлія Ліпперта п. н.

ІСТОРІЯ КУЛЬТУРИ.

Книжка обнимає 400 сторін друку більшого формату, зі 112 ілюстраціями, напечатана на книжковім папері. На українську мову переклав П. Дятлів.

Ціна цеї книжки $2.50.

Для відділів і філій Стов. У.Р.Д. та відділів У.С. Р. П. К. тільки за половину ціни.

Замовлення посилайте на слідуючу адресу:

J. Boychuk
21 Denison Ave.,
TORONTO, ONT.

М. ІРЧАН. 2)

КАРПАТСЬКА НІЧ.

(Оповідання із збірки "Кровавий бог".)

(Продовження.)

Кожний вояк старався всіми силами в якийбудь спосіб вирватися кудись далеко, туди, де було ще життя, де жили ще люди, де й він колись був людиною. Кожний мріяв про це, щоб бути раненим, щоб дістатися в далеке запілля за фронтом, в теплу-чисту кімнату і не знати, не відати про страшну поневірку. Найтемніща людина, одягнена в сіру салдацьку шинелю або синьо-сивавий плащ, відчувала, що її гідність, її честь і природне право живої істоти — потоптані, здушені залізним пястуком, перемішані з болотом, з кровю, з усім брудним та жорстоким.

Але вирватися з фронту було тяжко. Хто попав в карпатські звори, той мав два виходи: смерть або ранення, в крайному випадку поважне занедужання. За австрійським фронтом стояли густі сторожі мадярських жандармів, що нікого не пропускали назад, за російським було теж саме. Впереді фронт, за плечима фронту готові скоростріли для утікачів. Кровавий бог був практичний...

Карпатські морози сотнями нищили людей. Нещасні вояки відморожували ноги та руки і опісля на ціле життя тратили їх, бо в лічницях їм відрізували і вони ставали каліками, жебраками. Часто люди, ради вратування себе, вмисно наставляли на мороз роззуті ноги, щоби відморозити їх і вирватися з пекла терпінь. Бувало так, що шукали в селі заражених дівчат або жінок, бо вояків з венеричною недугою теж відправляли з фронту. Деяким до тої степени надоїдало, що вони "зичили" собі венеричну недугу в заражених товаришів недолі. Заражеським гноєм з полового члена товариша натирали собі очі і звичайно на ціле життя ставали теж каліками. Найрадше практикували цей спосіб Румуни, Мадяри і Жиди. Бувало й так, що калічили себе самі, стріляли в себе, аби бути раненим. А тому, що за такий вчинок безпощадно карали вояків, нещасні люди додумувалися до ріжних способів. Вояк відходив кудись подальше в ліс, ставив на ногу бохонець хліба, прикладав зверха рушницю і стріляв. Куля проходила через хліб і через ногу і не було знаку, що рана зроблена самим, бо сліди пороху залишалися на хлібі. Дуже часто виручав товариш — товариша. Стріляв один в одного, щоб ранити тільки. В боях вмисно виставляли люди руки або ноги і тому у війні було найбільше ранених в ці місця.

А життя війська було таке: В найблищих від фронту бойківських хатах кишіло від вояків. Були вони скрізь — і в хаті і в стайні і на горищі*). Хат тих було мало, а війська багато, тому скрізь була страшна задуха, сморід. Але це були ті, що стояли в запасі. Фронтові вояки днювали й ночували в лісі. З смерекових галузок поробили собі буди, обложили їх снігом і там жили. Всі позакутувані в короткі кожухи, одягнені в чотири парі білизни, яку місяцями не зміняли. Насікомі в тому лахміттю прибирали неприродний вид, вироджувалися рідкі — нечувані породи, величезні, то знов подовгасті. Докучали страшно і від їх безнастанних кусань ціле тіло було в струпах. Бідні вояки всіми способами старалися позбутися їх. Нераз в тріскучий мороз роздягалися до гола, розложували вогонь і над ним витрясали своє одіння. Насікомі тріскали в ньому, як пражений горох, але опісля появлялися знов.

Місяцями ніхто не вмивався, не голився, не стригся і не перезував черевиків. Обличчя молодих хлопців старілися на очах і люде ставали подібними до своїх диких пращурів. Очі всіх були червоні і запухлі від неспання, від димів ватрі. Кормили військо не зле, піддержували настрій штучно алькоголем і нераз пяні вояки з безрадности танцювали, співали.

Одинокою розрадою була почта, але вона рідко попадала, а вже галицьким людям майже нічого не приносила, бо Галичина була занята російською армією. Хіба від товаришів з инших полків налітали короткі вістки, але вони були сумні, як вояцька доля і відомі всім.

Вільні хвилі посвячували вояки найчастіще нищенню насікомих і сороміцьким розмовам. Колишня мова людей звиродніла теж і зробилася одною-довгою лайкою. Найпоганіщі слова стали найзвичайнісіньким явищем. Але вже на кожному кроці вояки проклинали свою долю, війну, своє життя і страшні Карпати. Кожному видавалося, що він ніколи не вийде з цих карпатських зворів, з цих страшних морозів, з цеї живої могили. Правда, Карпати ніби були й на далі чарівними своєю природою, але не для змученого — вояцького ока. Їх краса пропала з тим днем, як на першому шпилі забреніли кулі і як задрожали ліси від гарматніх вибухів. Для вояка істнує одна-одинока краса: життя. Далеке, недосяжне, просте, але безпечне життя. Про це всі мріяли і це мучило їх в неспокійних снах.

Австрійський фронт на Бескиді в той час складався переважно з старих ополченців ріжних народностей, що заселяли краї Австрії. Були це батьки численних родин, люди перепрацьовані, немічні, боязливі. Одіті в найнужденніще старе одіння, за це як слід узброєні. Дуже багато між ними було й галицьких селян. Вони все держалися купи, звичайно читали молитвенники і закутавшись в грубі-вовняні накривала з головою, цілими днями просиджували під деревами, як-би ждали смерти. А смерть находила їх найшвидче. Вмирали в снігах від утоми, від біди, замерзали від морозів. Сяде ночею бідний ополченець, загорнеться в накривало і до ранку застигне. Це була одинока військова частина в армії, яка найбільш яскраво зазначувала свою нехіть та ненависть до війни і ніяк не піддавалася кровавому богові. Ополченець ніколи не ставав жорстоким, бо він був батьком дітей, він залишився людиною навіть під насильно вдягненою шинелею. Це були ті, що підглянувши "ворожу" стежу кінноти не поважилися стріляти, бо казали:

— За худобину гріх...

Про людей менше думали, але коней, худобину, жаліли своїм простим, мужицьким серцем.

Ополченці були народом тихим, боязливим, покірним. Їх покулені постаті, зарослі — занедбані обличчя і крайна зневіра, пригадували ту худобину, що призначена на неминучу смерть безнадійно плентала ногами під ніж різника, чекаючи своєї черги. Вони найглибше з усіх відчули свою безсилість і повинувалися залізному пястукові кровавого бога. Все це були старі люди, ті залякані селяни, що з наймолодших літ клонили голови перед кожним сюртуком, що на сходах суду вистоювали простоволосі годинами. Їх забрали на війну і вони "повинувалися волі божій і цісарській". Але не жили війною. Всі думки їх були в рідних селах, біля своїх спрацьованих жінок, біля дрібних дітей. Хоч літа їх були вже пізні, всежтаки ніхто з них не хотів вмирати. Смерти боялися страшенно і звичайно навіть свойому "ворогові" по другому боці боєвої лінії не шкодили нічим. Як завязувався бій, то нещасні ополченці ховали голови в рівчаки, шептали молитви і скерувавши рушницю просто в гору, до неба, стріляли зажмуривши очі з страху, а не з совісти. А були вони найбідніщі ще й тим, що ніяк не вміли навчитися воєнного крутійства. Ніхто з них не вмів в час виминути небезпеки і гинули люди, як мухи. Від недуг, від куль, від морозу.

(Далі буде.)

*) горище це під, стрих.